

“Azərenerji” ASC-nin Reabilitasiya Proqramı və yeni hədəflər”

Azərbaycan bu gün regionda və dünyada geosiyasi mövqeyini xeyli möhkəmləndirmiş, transmilli, global əhəmiyyətli enerji layihələri sayəsində təhlükəsizlik, sabitlik və inkişaf məkanına çevrilmişdir. Milli enerji sektorunu hər cür asılılıqdan çıxarmaqla, özünün enerji təhlükəsizliyini tam təmin etmişdir. Azərbaycanda enerji sisteminin müasir standartlara uyğun yenidən qurulması, reabilitasiya işlərinin aparılması, ölkəmizin müxtəlif regionlarında yeni generasiya güclərinin inşa edilməsinin nəticəsidir ki, özünün elektrik enerjisinə olan tələbatını tam ödəməyə nail olmuş, həm də bölgədə elektrik enerjisi ixracatçısı mövqeyinə çıxmaq imkanları əldə etmişdir. Ölkəmiz hazırda öz enerji təhlükəsizliyini təmin edə bilir, eləcə də bəzi digər dövlətlərin enerji təhlükəsizliyində də əsas rollardan birini oynayır. Azərbaycan dövlətinin enerji sektorunda əldə etdiyi nəticələrin ümumiləşdirilərək təhlilə cəlb edilməsi, bu sahədə yeni imkan və perspektivlərin nəzərdən keçirilməsi baxımından da, yeni bir fürsətdir. Bu gün Azərbaycan regionun yeganə ölkəsidir ki, düşünülmüş daxili və xarici siyasəti ilə həm inkişaf edir, iqtisadi islahatlar aparır, həm də regional təhlükəsizliyin təmin olunması istiqamətində ardıcıl və sistemli addımlar atır. Ölkəmizin əldə etdiyi bütün uğurlar əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş enerji siyasəti Prezident İlham Əliyev tərəfindən layiqincə davam etdirilir. Məhz bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda, əsas söz sahibi olan dövlət kimi, çətin və mürəkkəb geosiyasi şəraitdə müstəqil siyasət həyata keçirən etibarlı ölkə kimi tanınır. Bu gün Azərbaycan regionun yeganə ölkəsidir ki, düşünülmüş daxili və xarici siyasəti ilə həm inkişaf edir, iqtisadi islahatlar aparır, həm də regional təhlükəsizliyin təmin olunması istiqamətində ardıcıl və sistemli addımlar atır.

“Reabilitasiya Proqramı”

Bu günlərdə 10 milyoncu sakini dünyaya göz açan Azərbaycanda günü - gündən iqtisadiyyatımızın şaxələnməsi və zavod, fabriklərin artması, enerjiyə olan tələbatımızı artırır. Belə olan halda, nəzərə alsaq ki, İstilik - Elektrik Stansiyalarının bəziləri istismar müddətini başa vurduğu üçün enerji blokları yükləmələrə tab gətirməyərək sıradan çıxır. Xatırladaq ki, Mingəçevir şəhərində yerləşən “Azərbaycan” İstilik - Elektrik Stansiyasında ötən ilin iyul ayının 3-də baş verən qəza nəticəsində enerji sistemi çökmüş, həmçinin Şirvan şəhərində yerləşən ölkənin ikinci böyük elektrik stansiyası olan “Cənub” Elektrik Stansiyasındakı 2 ədəd 330 kV-luq avtotransformatordan birinin sıradan çıxmasına səbəb olmuşdur. Qəza nəticəsində, Bakı və Gəncə şəhərləri də daxil olmaqla, respublikanın 39 şəhər və rayonunun elektrik enerjisi ilə təminatında fasilə yaranıb. Bu cür arzuolunmaz qəzaların bir daha təkrarlanmaması üçün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin göstərişi ilə ölkəmizin energetika sisteminin əsaslı şəkildə modernləşdirilməsi, “itirilmiş” generasiya güclərinin bərpası məqsədilə kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsini və Mingəçevir şəhərində yerləşən “Azərbaycan” İstilik - Elektrik Stansiyası istismar müddətini başa vurduğu üçün ən müasir səviyyədə yenidən qurularaq bərpa edilməsi işlərinə başlanılıb. Baş vermiş qəzanın təkrarlanmaması məqsədilə “Azərenerji” ASC tərəfindən hazırlanaraq dövlət başçısına təqdim edilən “Reabilitasiya üzrə Tədbirlər Planı” əsasında ötən ilin sentyabr ayından etibarən təxirəsalınmaz tədbirlər görülüb. Cənubi Qafqazın ən böyük istilik- elektrik stansiyası olan və respublikada elektrik enerjisində olan tələbatın 43%-ni təmin edən 8 bloku “Azərbaycan” İstilik-Elektrik Stansiyasında bütün parametrlər üzrə tikinti, yenidənqurma və bərpa işləri aparılır. Qeyd edək ki, son üç ay ərzində “Cənub”, “Şimal” və “Bakı” elektrik stansiyalarında görülən işlər nəticəsində 230 MVt gücün bərpa edilib. Bundan əlavə, “Azərbaycan” İstilik-Elektrik Stansiyasının 6 sayılı enerji blokunda kompleks yenidənqurma işləri aparılıb və nəticədə təmirdən sonra 6 sayılı enerji blokunda 60 MVt yük mədudiyəti aradan qaldırılıb. Həmçinin, 500 kilovoltluq Açıq Paylayıcı Qurğunun II dövrəsinin 7 sayılı enerji bloku və 1 sayılı əlaqə avtotransformatorunun bütün elementləri yeni

avadanlıqlarla əvəzlənərək istismara verilib. Nəticədə 7 sayılı enerji blokunun gücü 250 meqavattan maksimum həddə - 310 meqavata çatdırılıb. Görülmüş işlər nəticəsində stansiyanın gücü 320 MVt artaraq 2000 MVt-a catacaq. Bununla yanaşı, hidrogen istehsal edən eloktroliz, oksigen qurğularında da təmir işləri aparılıb. Ümumilikdə, “Reabilitasiya proqramı” çərçivəsində Cənubi Qafqazın ən böyük istilik-elektrik stansiyası olan “Azərbaycan” İES tamamilə yenidən qurulur. Yeni turbinlər, generatorlar, rele mühafizə sistemi, sexlər, yarımstansiyalar, 500 və 330 kV-luq hava xətləri, əks-qəza avtomatikası yenidən qurularaq bərpa edilir. Təhlükəsizlik üçün yanğınsöndürmə, inzibati bina və idarəetmə mərkəzi tikilir. Sexlər və laboratoriyaların yerləşəcəyi ofis binası təmir olunur, kimya sexi yenidən qurulur, çənlərin bünövrəsi, yeni çənlərin quraşdırılması və borularda izolyasiya işləri aparılır. Paralel olaraq hidrogen, azot-oksigen və hava kompressorları sexinin yerləşəcəyi binada, stansiyanın girişində mövcud yanğınsöndürmə nasosxanasında təmir işləri görülür, həmçinin yağ təsərrüfatının köçürülməsi istiqamətində müvafiq tədbirlər həyata keçirilir. “Azərbaycan” İstilik-Elektrik Stansiyasında yeni inzibati bina və idarəetmə mərkəzi tikilir. Stansiya ərazisi perimetr boyu elektron hasarla əhatəyə alınması və kamera sisteminin qurulması işləri reallaşdırılır.

Məlum hadisə zamanı sıradan çıxan “Cənub” Elektrik Stansiyasındakı 2 ədəd 330 kV-luq avtotransformatordan birinin sıradan çıxmasına səbəb olmuşdu. Həmin sıradan çıxan, gərginliyi 330, 220 və 6 kV-a çevirən avtotransformator yerli ATEF Transformator Zavodunda təmir edilərək “Cənub” Elektrik Stansiyasındakı yerinə quraşdırılıb. Nəticədə, 330 və 220 kV-luq şəbəkənin etibarlılığı artırılıb, həmçinin xüsusi sərfiyyatda gərginliyin səviyyəsi 6 kV-dan 6,3 kV-a qaldırılıb. Bu iş xüsusi sərfiyyat mühərriklərinin işəsalma rejimini yüngülləşdirib və ehtiyat bəsləmə sisteminin etibarlılığını artırır. Paralel olaraq hazırda “Cənub” Elektrik Stansiyasından “Xırdalan” yarımstansiyasına 108 km məsafədə 220 kV-luq yüksək gərginlikli yeni elektrik veriliş xətti çəkilib.

Modul tipli elektrik stansiyalarında da itirilmiş gücün bərpası

“Reabilitasiya proqramı” çərçivəsində

Bakı şəhərində, habelə regionlarda infrastruktur və sahibkarlıq obyektlərinin elektrik enerjisi ilə təchizatında mühüm rol oynayan “Bakı”, “Astara”, “Şəki”, “Xaçmaz”, “Şahdağ” və “Səngəçal” modul tipli elektrik stansiyalarında da itirilmiş gücün bərpası istiqamətində işlər aparılır. Bir çox elektrik stansiyaları və yarımstansiyaların 500, 330, 320, 110 kV-luq hava xətləri, o cümlədən yarımstansiyaların yenidən qurulması işləri aparılır. Odur ki, dövlət tərəfindən ayrılan vəsait və daxili imkanlar hesabına “Azərenerji” ASC-nin balansında olan 220 kV-luq “Xırdalan” və “Müşfiq”, 110 kV-luq “8-ci km”, “Zabrat”, “Əhmədli”, “Dübəndi”, “Maştağa”, “Buta”, “Ələt”, “Zığ”, “Sumqayıt-2”, “Gəncə-1”, “Quba”, “Mingəçevir şəhər”, “Sabirabad”, “Şəki” və 205 sayılı yarımstansiyalar yenidən qurulur. Bundan başqa, Sumqayıt şəhərində sənaye komplekslərinin qidalandırılması üçün yeni 110 kV-luq “Sulfanol” yarımstansiyası tikilir və işlər yekunlaşmaq ərəfəsindədir. “Reabilitasiya Proqramı”na müvafiq olaraq, hazırda yüksək gərginlikli elektrik veriliş xətlərində modernləşmə həyata keçirilir, enerjinin idarə edilməsi üçün SCADA dispetçer sisteminin yenidən qurulması istiqamətində işlər görülür.

“Azərenerji”nin Avropaya enerji ixracı

Azərbaycan dövlətinin enerji sektorunda əldə etdiyi nəticələrin ümumiləşdirilərək təhlilə cəlb edilməsi, bu sahədə yeni imkan və perspektivlərin nəzərdən keçirilməsi baxımından da, yeni bir fürsətdir. Azərbaycan, eyni zamanda Avropanın enerji təhlükəsizliyinə böyük töhfələr verir. Ölkəmizin təşəbbüsü və iştirakı ilə regionda global enerji layihələri həyata keçirilir. İrəli sürülən bütün alternativ təşəbbüslərə rəğmən, dünyanın mövcud geosiyasi mənzərəsini və müasir global çağırışları müəyyənləşdirən başlıca amil kimi yenə enerji çıxışıdır. Prezident İlham Əliyevin elektroenergetikada sahəsinə yönəlik strategiyasına uyğun olaraq, Azərbaycan dövləti elektrik enerjisini idxal edən ölkədən ixrac edən ölkəyə çevrilib və uzun müddətdir ki, qonşu Rusiya, Gürcüstan, İran və Türkiyəyə elektrik enerjisi ixrac edir. Artıq may ayının 1-dən “Azərenerji” ASC Gürcüstan və Türkiyədən tranzit etməklə Yunanıstana, eyni zamanda analoji olaraq Gürcüstan, Türkiyə və Bolqarıstandan tranzit keçməklə Rumıniya və Macarıstana da elektrik enerjisinin ixracına başlayıb. Qeyd

edək ki, may ayı üçün Yunanıstan hərəracında 7, Bolqarıstan hərəracında 5 şirkət qalib olub ki, onların da hər ikisində “Azərenerji” ASC uğur əldə edib. “Azərenerji” ASC qarşıdakı aylarda Avstriya və İtaliyaya da elektrik enerjisi ixrac etməyi planlaşdırıb. Bütün bu atılan uğurlu addımlar “Azərenerji” ASC ixrac imkanlarının artırılması ilə yanaşı, enerjisi təminatının etibarlılığının təmin edilməsi, o cümlədən artan tələbatın qarşılanması üçün Reabilitasiya Proqramına uyğun olaraq itirilmiş güclərin bərpası və yeni generasiya güclərinin axtarılması istiqamətində uğurlu işlər görülür. Qeyd etmək yerinə düşər ki, bu cür böyük layihələrin həyata keçirilməsi xalqımızın rifahını daha da yaxşılaşdırmaqla yanaşı, Azərbaycanı çox önəmli beynəlxalq oyunçuya, həlledici söz sahibinə çevirir, ölkəmizin siyasi və iqtisadi maraqlarını təmin edir.

“Azərenerji” strateji hədəflərə doğru...

Azərbaycanda enerji sisteminin müasir standartlara uyğun yenidən qurulması, ölkəmizin müxtəlif regionlarında yeni generasiya güclərinin inşa edilməsinin nəticəsidir ki, özünün elektrik enerjisində olan tələbatını tam ödəməyə nail olmuş, həm də bölgədə elektrik enerjisi ixracatçısı mövqeyinə çıxmaq imkanları əldə etmişdir. Azərbaycanın xarici siyasətində enerji amili öz əhəmiyyətli mövqeyini qorumaqda davam edir. Azərbaycan bu siyasətlər nəticəsində, hazırda öz enerji təhlükəsizliyini təmin edə bilir, eləcə də bəzi digər dövlətlərin enerji təhlükəsizliyində də əsas rollardan birini oynayır. Azərbaycanın enerji ehtiyatları milli iqtisadiyyatın bütün sahələrinin dinamik inkişafının əsasını təşkil edir.

Bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında respublikanın hər yerində sürətlə davam etdirilən genişmiqyaslı quruculuq və yeniləşmə işləri bütün dünyaya nümayiş etdirir ki, inkişafın Azərbaycan modeli təsadüfi xarakter daşmır. Azərbaycan sürətli inkişaf yolunda inamla irəliləyir və onu qarşıda daha möhtəşəm uğurlar gözləyir.

Mamed Bağırov

Yazı “Azərenerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim etmək üçün-dür.